

Linefisken fra kystflåten, høyt etterspurt, men kan vi levere?

Funn fra forskning i førstehåndsmarkedet og
eksportmarkedet

Geir Sogn-Grundvåg
Edgar Henriksen

”Line caught”

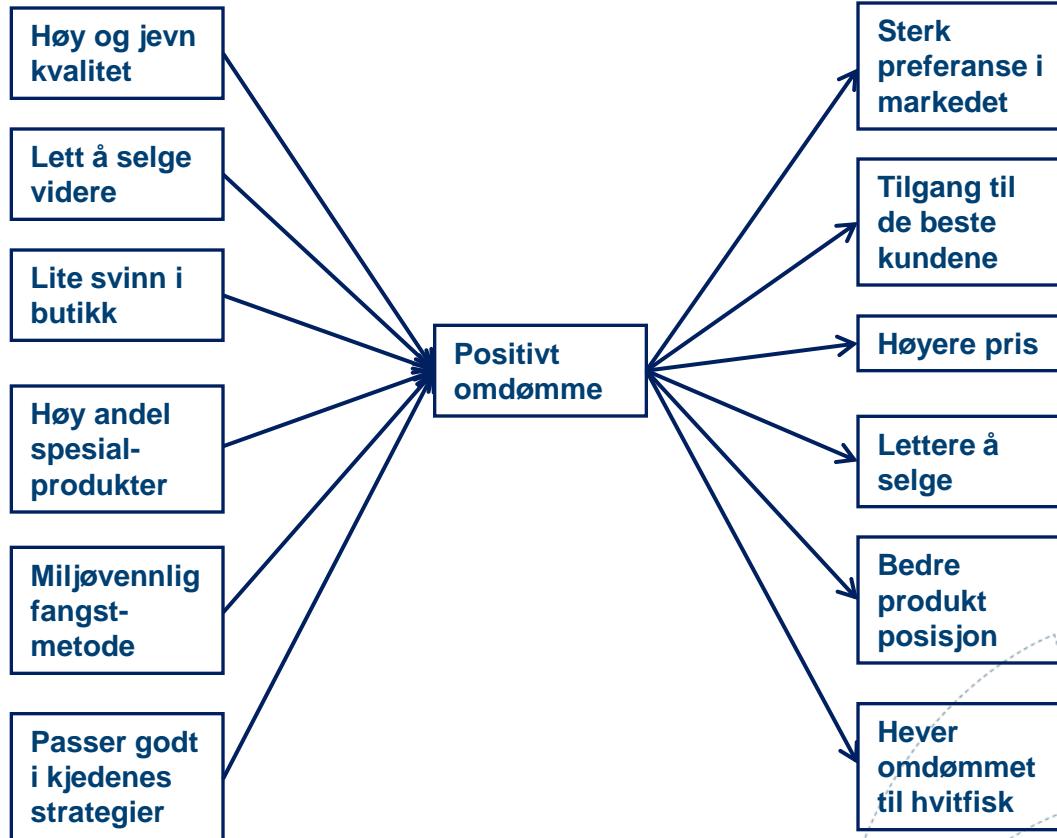
- Økt etterspørsel etter fersk konsumpakket linefisk flere markeder
  - UK
  - Frankrike
- Høy kvalitet gir mulighet for produkt og prisdifferensiering
  - Ikke bare i fersksegmentet.

Case: Krokfansen fisk

- Krokfansen fersk torsk og hyse har et svært godt omdømme i grossist og detaljistleddet
- Men, kystlinefiske er i relativ tilbakegang
  - Gjelder juksa i enda større grad.
- Problemstillinger:
  - Hva gir linefisken positivt omdømme?
  - Skyldes tilbakegangen i linefisket barrierer, markedssvikt, eller er andre forhold?
  - Konsekvenser for produktdifferensiering og sortiment?
- Intervju med norske, islandske, franske og britiske aktører
  - Får med hele verdikjeden

Linefiskens omdømme som konkurransefortrinn

Førstehåndsmarkedet for ferskfisk

Sammenstilling av fangststatistikk og intervju

- Garn og snurrevad er gir den dårligste råstoffkvaliteten og har størst spredning i kvaliteten, men øker sine andeler av kystflåtens landinger.
  - Garnfanget torsk gir best pris til fisker
  - Er også en kostnadseffektiv drift
- Krokfanget fisk gir best kvalitet og minst variasjon i kvaliteten, men reduserer sine andeler av landingene.
- Store fangster, og spesielt store fangster levert fra store fartøy, har negativ effekt på kvalitet, men fangststørrelsene øker.
- Råstoffkvaliteten fra store fartøy er dårligere enn fra små.
- Større kystfartøy utruster seg for ombordfrysing.

Kystlineflåten får ikke betalt for kvalitet!

- På Islandske fiskeauksjoner er linefisk og snurrevadefisk prisvinnere
- Ombordfrys autolinefisk er suveren prisvinner på norske auksjoner
- Norsk fersk line- og juksafisk fra kystflåten oppnår ingen prisgevinst
  - Heller tvert i mot når det gjelder torsk
    - Størrelse viktigst for pris
    - Linefanget hyser prisvinneren i førstehåndsmarkedet, men snurrevad er kvantumsvinneren.
  - Hvorfor er det slik og kan noe gjøres?

Pris etter kvalitet = krangel

- Sterkt frustrerte linefiskere vurderer å legge om!
  - Høye kostnader og lavere fangstrate
  - Kvalitet belønnes ikke nok
  - Dårlig kvalitet får ofte samme pris som god
- Kjøperkorpset vegrer seg for å prise etter kvalitet
  - Fører til krangel også fiskere i mellom
  - Høy pris for kvalitet gir forventning om prisøkning for alle
  - Mange kjøpere ikke i posisjon til å redusere pris kvalitet
    - Gir for høy pris for dårlig kvalitet
    - Trussel om boikott
  - Ujevne tilførsler medfører ”samfengtstrategi”
    - Ikke kapasitet til utnytte muligheten til differensiering.

Hvorfor er det slik?

- Markedsimperfeksjon i råstoffmarkedet
  - Svak sammenheng mellom pris og kvalitet
  - Sterkere mellom pris og mengde
- Kortsiktig makt som følge av svingninger i tilbud og etterspørsel viktigere enn langsiktige kunde leverandør/relasjoner.
  - Relativt små leverandører av kvalitetsråstoff har minst makt og er mest avhengige
- Transaksjonskostnadene er størst for de leverandørene leverer best kvalitet.
  - Og de er sårbar for vær.

Betydning for differensiering og sortiment?

- Kvalitetsleverandørene er i relativt tilbakegang
  - Høyere kostnader
- Mer råstoff tilbys som fryst
- Begrenser muligheten for ekspandere på fersk eksport
  - Men, hvor store råstoffvolum er dette markedet i stand til å betale konkurransedyktige priser for?
- Får også betydning for kvalitetssortimentet til andre produktkategorier.

Differensiering til økt verdiskapning med basis i førstehåndsmarkedet - enkelt?

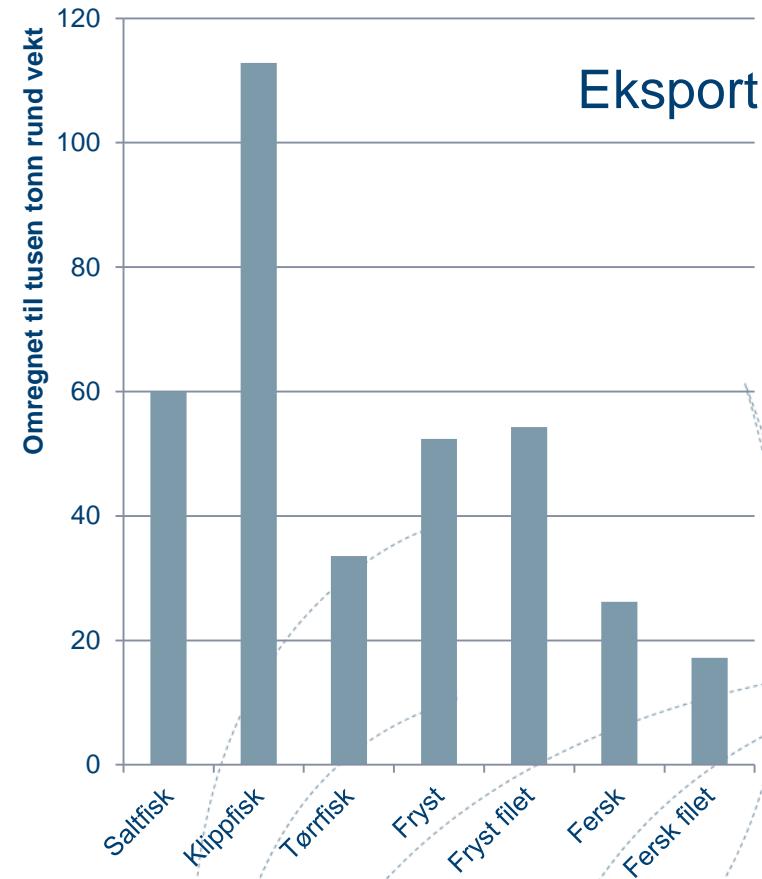
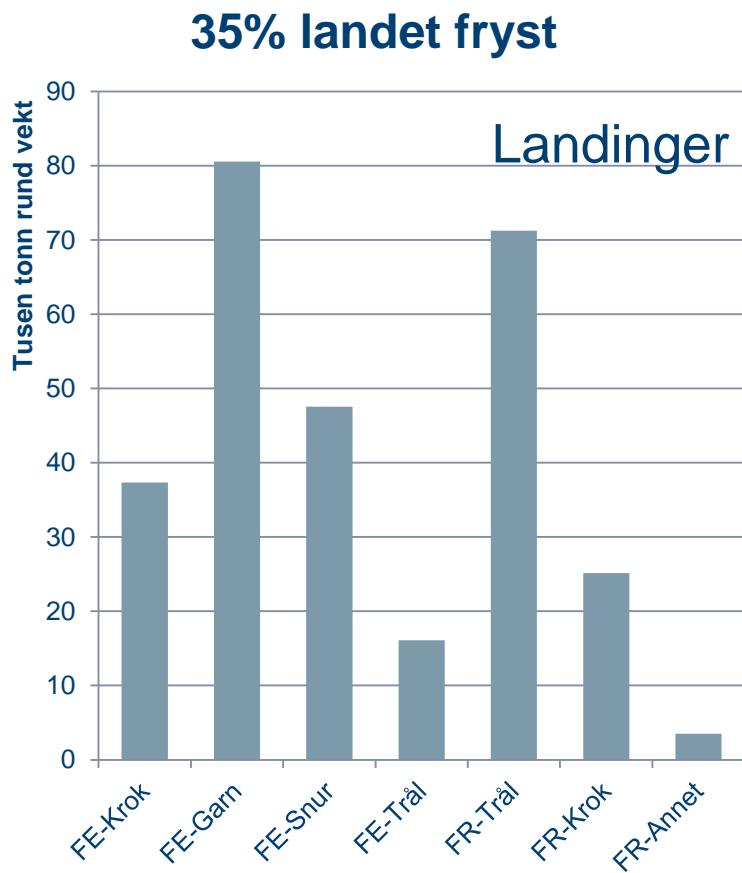
- Et atomistisk spotmarked
  - Kortsiktighet heller enn langsiktig markedspleie!
  - Kvalitet belønnes i liten grad!
  - Og fiskene satser på effektivitet
- Men kan noe gjøres?
  - Samarbeid mellom fiskere og kjøpere (langsiktige kunde leverandørforhold)
    - Ser tendenser
  - Bruke reguleringsystemet for å bevege råstoffmarkedet i retning av generelt høyere råstoffkvalitet.
    - Fiskerne kan motiveres av generell hevning av råstoffprisene

Utfordring: Forstå førstehåndsmarkedet bedre

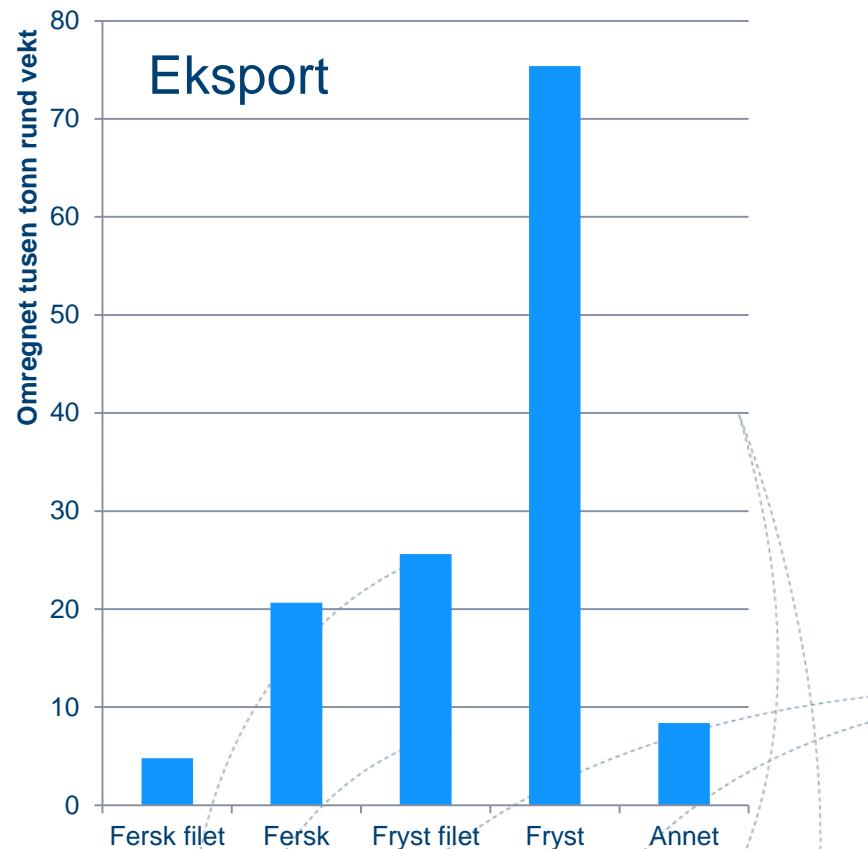
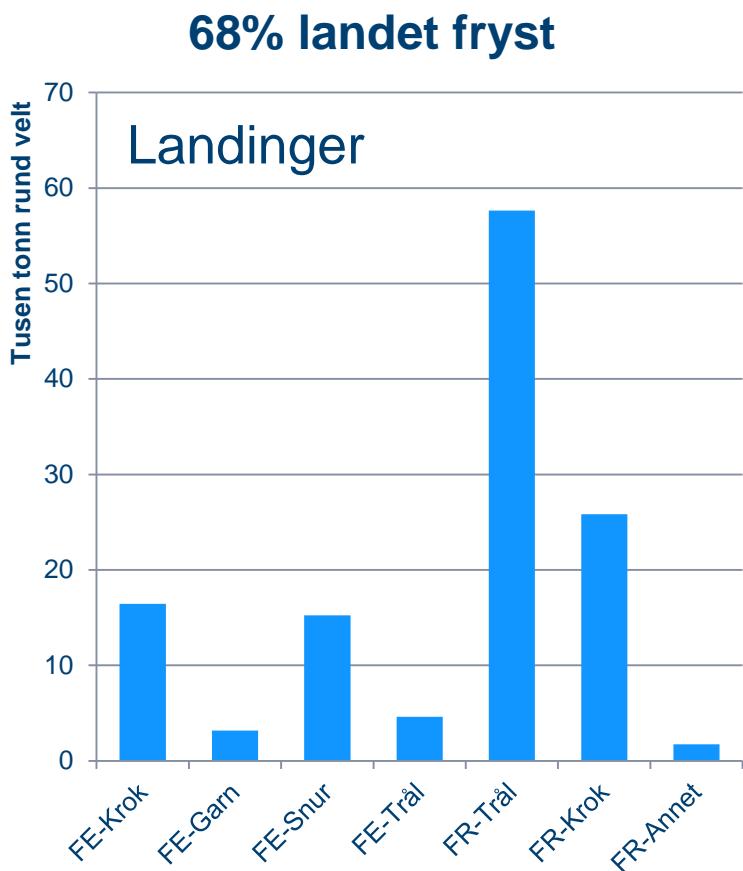
- Hvordan påvirke råstoffkvalitet
- Markedsdynamikken i førstehåndsleddet
- Som utgangspunkt for differensieringsstrategier
- Konkurrerende verdikjeder

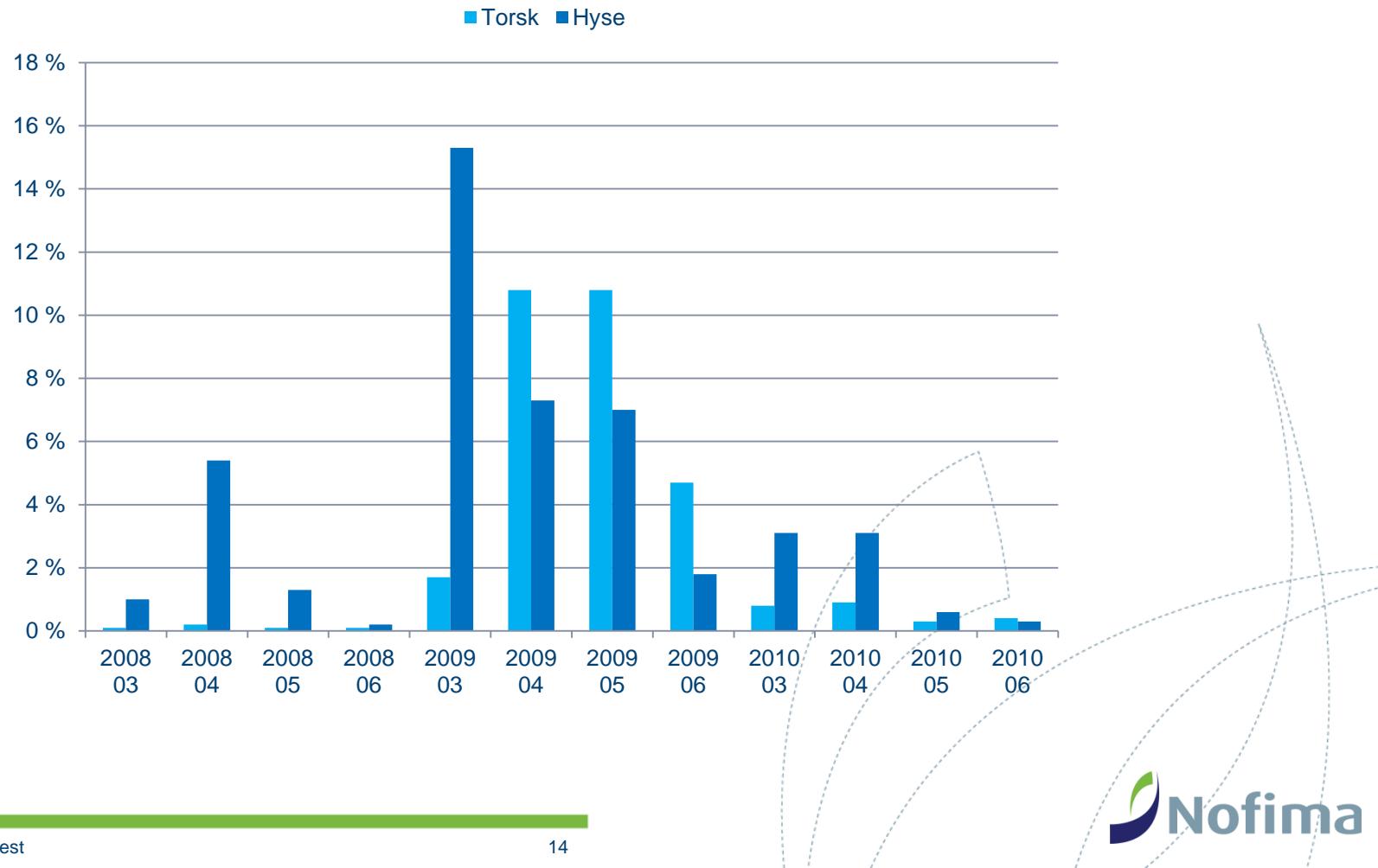
Torsk 2010

Hyse 2010

Redusert i pris grunnet "kvalitetstrekk" Konjunktur ikke kvalitet

En nasjonal ferskfiskstrategi, men ekspanderer ferksmarkedet?

- 19% av den landede hysa eksporteres fersk rund eller foredlet (og andelen er sterkt dalende).
  - 33% har blitt eksportert som ferske produkter (2005)
  - Sterkt økte tilførsler medfører økte mengder fersk
  - Men, ombordfryst rund er den store vinneren
- 12 % av den landede torskken eksporteres fersk rund eller foredlet
  - Varierer med $\pm 1,5\%$ mellom år, men filetandelen øker
  - Andelen ombordfryst rund øker i eksporten
  - Økte tilførsler
- Skyldes den lave andelen fersk torsk og hyse forhold i råstoffmarkedet?

Sesongprofil hvitfisk

